

ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ У НИШУ			
ПРИЈЕМО 19.08.2021.			
ОП. ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЈЕМО	ПРИЈЕМО
01	2030		

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног
родитеља и име Косановић (Зоран) Нина
Датум и место рођења 07. 10. 1987. године, Ниш

Основне студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Правни факултет у Нишу
Студијски програм интегрисане академске студије права
Звање дипломирани правник
Година уписа 2006
Година завршетка 2011
Просечна оцена 9,81

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет Универзитет у Београду
Факултет Правни факултет у Београду
Студијски програм мастер академске студије права
Звање мастер правник
Година уписа 2011
Година завршетка 2013
Просечна оцена 9,50
Научна област Пословноправна
Наслов завршног рада *Depositum* као „корен“ уговора о остави (ускладиштењу)

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Правни факултет у Нишу
Студијски програм докторске академске студије права – ужа правноисторијска научна област
Година уписа 2012
Остварен број ЕСПБ бодова 147
Просечна оцена 9,67

НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Наслов теме докторске дисертације Форма *ad solemnitatem* у римском и савременом уговорном праву
Име и презиме ментора, звање др Марија Игњатовић, редовни професор
Број и датум добијања сагласности за тему 8/18-01-007/21-031 од 17. 09. 2021. године докторске дисертације

ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Број страна	278
Број поглавља	Пет
Број слика (шема, графикона)	/
Број табела	/
Број прилога	/

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Kosanović, Nina, DEVELOPMENT OF CONTRACT FORM IN ROMAN LAW ILLUSTRATED BY STIPULATION AS A VERBAL CONTRACT, FACTA UNIVERSITATIS, Series: Law and Politics Vol. 22, No 1, 2024, pp. 69-79 https://doi.org/10.22190/FULP240405006K https://casopisi.junis.ni.ac.rs/index.php/FULawPol/article/view/12631/5345 <i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> Као први и основни вербални контракт римског права стипулација је настала и развијала се под утицајем разних друштвено-економских прилика које су условиле развој римске државе. Циљ овог рада је да покаже како је стипулација која се развила у преткласичном римском праву под утицајем религије и обичаја, мењала своје основне карактеристике, тако да је у периоду класичног римског права добио карактеристике литерарног (писаног) контракта, а у периоду посткласичног римског права овај контракт је доживео највеће промене. Посматрајући и анализирајући развој стипулације, као вербалног контракта, можемо да уочимо многе генералне тенденције у развоју форме уговора у римском праву. На тај начин долазимо до одговора на питање како је строги формализам римског уговорног права уступио примат каузалности, односно како је текао процес транзиције од строгог формализма до консенсуализма и прелазак са усмене на писану форму закључења уговора.	M51
2	Косановић, Нина, Нередовна остава у римском и савременом праву, Правни хоризонти, ISSN 2620-1674, 2021, vol. 3, број 3, стр. 53-70 https://www.prafak.ni.ac.rs/files/pravni-horizonti/3-2020/003-ph-nina-kosanovic-3-2020.pdf <i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> Циљ овог рада је да покаже значај и универзалност правила која су важила у римском праву а тичу се једне врсте уговора о остави - нередовне (неправе) оставе, односно <i>depositum irregulare</i>. У раду се настоји да се упоредном анализом укаже на разлику између редовне и нередовне оставе и да се правила која су важила за нередовну оставу у римском праву доведу у везу са правилима која се примењују на овај уговор по Закону о облигационим односима Републике Србије, као и са именованим уговорима који су настали на темељу уговора о нередовној остави, који су стекли нове особине које их чине комплекснијим. Основни мотив за закључење уговора свима је исти – чување заменивих ствари.	M54
3	Гавриловић, Нина, Историјска и компаративна анализа уговора о остави: римско и савремено континентално и англо-саксонско право, Зборник радова студената докторских студија права, ISBN 978-86-7148-186-1, 2014, 263-279 <i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> У раду се настоји да се покаже утицај римског права на савремено право у области чувања туђих ствари. Разматрање „корена“ неког института нам помаже у разумевању његове суштине и улоге у савременим условима. У раду су, упоредо са разматрањем домаће регулативе у области уговора о остави, размотрена и правна правила која важе у овој области у земљама са континентално-правном традицијом, нарочито у Француској, и у земљама англо-саксонске правне традиције. Компарација обухвата особине и предмет уговора, обавезе уговорних страна, као и њихову одговорност. Анализа је показала да је овај уговор упркос коренитим друштвеним, економским и културним променама, задржао суштину и сврху коју је имао у римском праву. О томе сведочи и резултат компарације који указује на истоветност овог института у различитим правним традицијама које су биле предмет анализе.	M45
4	Косановић, Нина, Однос права и религије у старом Риму, Религија и толеранција, ISSN 1451-8759, 2014, vol. 12, број 22, 343-360 <i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i> У раду се, анализом извора права и анализом делатности јуриспрудената и класичних правника дошло до закључка да је римско право све време постојања било, под мањим или већим утицајем	M52

религије. Утицај религије на право је био највећи у „доба краљева“. У периоду републике долази до удаљавања римске државе и права од религије, да би у периоду позне републике био још уочљивији пад интересовања за религију. Са процватом Рима и његовим златним добом, долази и до поновног интересовања за религију. Захваљујући хришћанству религија је поново имала велики утицај на друштвени живот Римљана, вршећи велики утицај на све области друштвеног живота, а самим тим и на право.

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета.

☒ ДА ☐ НЕ

Увидом у приложену документацију утврђено је да је кандидаткиња положила све испите и успешно извршила све обавезе предвиђене студијским програмом докторских академских студија права на Правном факултету у Нишу. Окончала је рад на изради докторске дисертације, успешно прошла процедуру детекције плагијаризма и испунила све услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу, Статутом Правног факултета у Нишу, Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу и Правилником о докторским студијама Правног факултета у Нишу за одбрану докторске дисертације.

ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кратак опис појединих делова дисертације (до 500 речи)

Текст докторске дисертације под називом „Форма *ad solemnitatem* у римском и савременом уговорном праву“ је подељен на пет целина.

У уводном делу кандидаткиња образлаже научну и друштвену оправданост истраживања. Упознаје нас са предметом и циљем докторске дисертације, који су јасно и прецизно дефинисани, као и са хипотезама и истраживачким питањима којима ће се бавити у раду. Наводи и које научне методе ће користити приликом обрађивања теме.

Након уводног излагања, следи део рада који се бави формом *ad solemnitatem* у римском праву. Пре преласка на изучавање римског права кроз три периода римске правне историје, врши се осврт на начине на које је форма правних послова била регулисана у државама старог Истока и старе Грчке. Након тога, излажу се друштвено-економске прилике, однос религије и права и форме закључења уговора у преткласичном, класичном и посткласичном периоду развоја римског права.

Код преткласичног периода су посебно обрађене две круцијалне форме за склапање правних послова: форма која се састојала у изговарању свечаних речи (*sponsio*) и манципациона форма *per aes et libram*, као најчешћа форма. Обрађујући правила која су важила за закључење уговора у класичном периоду, објашњена је улога сваког од чиниоца који је учествовао у њиховом обликовању: понтифика, јуриспрудената и претора. Обрађене су форме закључења уговора које су наставиле да се користе у овом периоду (манципација, стипулација), али и нове форме закључења уговора које су се јавиле у класичном праву, као последица смањења формализма (реална и консенсуална форма). Истакнута је и једна од најзначајнијих спознаја овог периода - да воља уговорних страна игра значајну улогу приликом закључења уговора.

Описујући посткласични период развоја римског права, уочава се да је овај период у развоју права донео најзначајније промене у домену форме закључења уговора. Промењена је сврха форме. У овом делу се детаљно анализирају све врсте уговора с обзиром на начин закључења, које су се у овом периоду употребљавале – вербални, реални, писани (литерарни) и консенсуални.

У трећем делу рада, кандидаткиња се бави рецепцијом римског права у средњем и новом веку, описујући друштвено-економске прилике, утицај религије, као и форме закључења уговора које су коришћене у овим периодима. Посебно се обрађује форма закључења уговора у Српском грађанском законнику, као и у његовим узорима.

Четврти део рада обрађује форму *ad solemnitatem* у савременом уговорном праву. Полазећи од принципа аутономије воље, обрађени су сви начини закључења уговора који представљају израз слободе воље уговорних страна и њено ограничење. Тако се прво обрађује усмена форма, која у савременом праву није форма *ad solemnitatem* што је био случај у римском праву, а затим и реална форма. Обрађујући писмене уговоре кандидаткиња посебно обрађује „обичну“ писмену форму, а посебно квалификовану писмену форму, за коју је неопходно и учешће посебног органа јавне власти – јавних бележника. Посебан допринос квалитету и актуелности овог рада даје обрађивање електронске форме закључења уговора, као последице експанзије савремених технологија. Овај начин закључења уговора је посматран са аспекта могућности закључења уговора за које закон прописује посебну форму као услов пуноважности у овој форми. Говорећи о новим начинима за пуноважно закључење уговора у савременом праву, кандидаткиња се осврнула и на „*smart*“ уговоре, који представљају синергију између рачунарских програма и уговора и као такви представљају будућност уговорног права.

У оквиру последњег дела докторске дисертације изнети су закључци, који су прецизно и систематски изведени.

ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)

Кандидаткиња је, применом одговарајућих научно-истраживачких метода, у потпуности остварила основни циљ свог истраживања и успешно указала на то колико се пре свега савремено српско, а онда и упоредна права, у регулисању уговорног права ослањају на римско право. Пратећи битну форму, форму *ad solemnitatem*, од њеног зачетка до савременог права, кандидаткиња је још једном указала на способност Римљана да у време робовласничког друштва формирају институте и уоче принципе који су вековима касније и даље применљиви на савремене облике уговора. У дисертацији се доказује утицај друштвено-економских околности и религије на битну форму за закључење уговора, како у римском праву, тако и у каснијим периодима историје. На темељу детаљне анализе правила римског права, упоредног и савременог српског права, као и теоријских ставова, указано је на значај конститутивне форме правних послова, а посебно приликом склапања правних послова путем електронских средстава, који су све више заступљени у савременом праву и представљају карактеристику савременог доба. Проблем настаје код уговора за које савремено право предвиђа јавнобележничку форму. Указано је на то како је ово питање решено у оквиру упоредног, а посебно америчког права, са намером да се српска научна јавност потакне да сагледа могућност примене ових решења и у оквиру српског права, у мери у којој она одговарају духу српског уговорног права.

Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације (до 200 речи)

Најзначајнији резултат ове дисертације, који је уследио након свеобухватне анализе правних прописа и теоријских становишта на тему форме *ad solemnitatem*, како у римском, тако и у савременом српском и иностраном праву, огледа се у доприносу бољем разумевању и тумачењу формалних уговора савременог права.

Анализа правила која су важила у римском праву омогућила је изградњу опште слике о принципима формализма и консенсуализма, њиховом историјском развоју и условљености друштвеним околностима, што ће бити од помоћи у изучавању савременог уговорног права, али и регулисању друштвених односа и превенцији злоупотреба везаних за закључење уговора.

Посебну вредност рада чини и анализа закључења уговора у контексту савременог информатичког друштва, што указује на актуелност теме и њену релевантност за даљи развој правне науке. Овим радом кандидаткиња је дала оригиналан и користан допринос теоријском разумевању и практичном обликовању правних института у складу са савременим изазовима.

Оцена самосталности научног рада кандидата (до 100 речи)

Докторска дисертација под називом „Форма *ad solemnitatem* у римском и савременом уговорном праву“ представља свеобухватно и систематично научно дело, које је настало као резултат самосталног научно-истраживачког рада кандидата. У изради ове докторске дисертације темељно је анализирана релевантна литература из области римског права, као и релевантна литература која се односи на правне анализе савременог уговорног права у области форме закључења уговора, што обезбеђује потребан научни квалитет рада и извођење релевантних закључака. Избор теме, методологија и критички приступ указују на зрелост у научном промишљању и доприносе научном квалитету дисертације.

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Комисија је утврдила да је кандидаткиња испунила све формалноправне услове за одбрану докторске дисертације, предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу, Статутом Правног факултета у Нишу, Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу и Правилником о докторским студијама Правног факултета у Нишу.

Докторска дисертација под називом „Форма *ad solemnitatem* у римском и савременом уговорном праву“ резултат је самосталног, озбиљног и методолошки утемељеног научноистраживачког рада. У дисертацији је спроведена свеобухватна и критичка анализа доступних правних извора, релевантне литературе, у циљу што бољег разумевања еволуције форме *ad solemnitatem*, њене улоге у правном поретку кроз историју и савремени контекст, као и у идентификовању могућих праваца њене даље примене и унапређења.

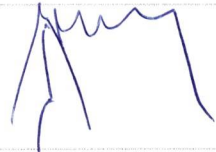
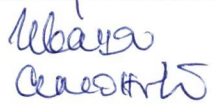
Рад кандидаткиње Нине Косановић, одражава висок степен научне зрелости, оригиналности и способности за самостално научно промишљање и аргументовано закључивање.

Добијени резултати могу послужити као вредна основа за даља теоријска истраживања, али и као смерница за унапређење позитивноправних решења и праксе у области уговорног права.

КОМИСИЈА

Број одлуке ННВ о именовању Комисије 818-01-6/25-10

Датум именовања Комисије 01.08.2025. године

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	др Небојша Ранђеловић, редовни професор	председник	
	ужа правноисторијска научна област	Правни факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
2.	др Марија Игњатовић, редовни професор	ментор, члан	
	ужа правноисторијска научна област	Правни факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
3.	др Гоце Наумовски, редовни професор	члан	
	ужа правноисторијска научна област	Правни факултет у Скопљу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	
4.	др Ивана Симоновић, доцент	члан	
	ужа грађанскоправна научна област	Правни факултет Универзитета у Нишу	
	(Научна област)	(Установа у којој је запослен)	

Датум и место:

.....